

**PRIMJENA DNK ANALIZE U RASVJETLJAVANJU KRIVIČNOG DJELA
TEŠKOG UBISTVA**

**THE ROLE OF DNA EXPERTISE IN THE DISCOVERY OF THE CRIME OF
AGGRAVATED MURDER**

STRUČNI ČLANAK

Mladen Vukovic, MA*

Sažetak:

Suzbijanje kriminaliteta predstavlja stalni i veoma aktuelan i problematičan dio sveukupne bezbjednosne problematike i stanja u društvu. Najteža krivična djela među kojima su ubistva i teška ubistva, kao tradicionalni oblici nasilnih krvnih delikata, otkrivaju se najčešće klasičnim metodama i sredstvima, iako se u savremenim uslovima koriste nove metode i vještačenja koje doprinose još efikasnijem otkrivanju i suzbijanju ovih krivičnih djela. Analiza dezoksiribonukleinske kiseline (DNK analiza) predstavlja metodu kriminalističke identifikacije učinioca najtežih krvnih delikata. Shodno navedenom u ovom radu će se prezentirati, analizirati i problematizovati primjena DNK vještačenja u otkrivanju i rasvjetljavanju krivičnog djela teškog ubistva. Pored toga rad će sadržavati studiju slučaja iz kriminalističke prakse Centra javne bezbjednosti Banja Luku, Sektora kriminalističke policije, gdje je na osnovu primjene DNK analize rasvjetljeno krivično djelo teškog ubistva.

Ključne riječi: DNK, teško ubistvo, vještačenje, otkrivanje, dokazivanje.

Abstract:

Combating crime is a constant and very topical and problematic part of the overall security issues and the situation in the society. The most serious crimes including murder and aggravated murder, as well as traditional forms of violent homicide, reveal the most common conventional methods and means, although in contemporary conditions use new methods and expertise that contribute to more efficient detection and suppression of these offenses. The analysis of deoxyribonucleic acid (DNA) is a method of identifying criminal perpetrators of the most serious homicide. Accordingly, this paper will present, analyze and problematize the application of DNA expertise in discovering and clarifying the criminal offense of aggravated murder. In addition, the work will include a case study from criminal practices Public Security Centre Banja Luka, the Criminal Police Department, where based on the application of DNA analysis elucidated criminal offense of aggravated murder.

Keywords: DNA, aggravated murder, expert analysis, detection, proving.

* University of Banja Luka, College of Internal Affairs - doktorand na Pravnom fakultetu Univerziteta u Novom Sadu
Ministarstvu unutrašnjih poslova, Uprava za policijsko obrazovanje, Visoka škola unutrašnjih poslova Banja Luka
E-mail: mladen_vukovic1983@yahoo.com

1. UVOD

Identifikacija lica (izvršioca krivičnih djela) na osnovu utvrđivanja DNK profila (na osnovu genetske kompozicije dobijene iz izuzetog biološkog materijala) predstavlja jednu od najnovijih i najsigurnijih metoda kriminalističke identifikacije. U svjedским okvirima se koristi već oko dvadesetak godina, s tim da je unazad desetak godina koristi u našoj kriminalističkoj praksi. Kriminalističke metode identifikacije na osnovu utvrđivanja DNK profila pružaju izvanredne mogućnosti u otkrivanju i dokazivanju krivičnih djela. Na osnovu DNK analize i komparacije spornih i nespornih uzoraka veoma uspješno su rasvjetljavani najteži oblici nasilnih krvnih delikata. Međutim stručna javnost ne bi smjela da izgubi iz vida domene, granice i ograničenja ovih metoda. Opasnosti od kontaminacije biološkog materijala kao i dokazivanje relevantnosti između traga i krivičnog djela predstavlja ozbiljne izazove koje organi unutrašnjih poslova, tužilaštvo, sud i naučna javnost moraju da imaju na umu. Od njih se očekuje da svako u svom domenu bude maksimalno svjestan vrijednosti ali i mogućnosti grešaka u radu sa DNK dokazima i da pruži doprinos njihovom predupređenju. Shodno navedenom u ovom radu će se pre prezentirati, analizirati i problematizovati primjena DNK vještačenja u otkrivanju i rasvjetljavanju krivičnog djela teškog ubistva. Pored toga rad će sadržavati studiju slučaja iz kriminalističke prakse Centra javne bezbjednosti Banja Luka, Sektora kriminalističke policije, gdje je na osnovu primjene DNK analize rasvjetljeno krivično djelo teškog ubistva.

2. ANALIZA DEZOKSIRIBONUKLEINSKE KISELINE

Analiza dezoksiribonukleinske kiseline označava skup primijenjenih biohemijskih i molekularno-genetičkih metoda za izdvajanje molekule DNK iz biološkog traga koji može poslužiti kao DNK uzorak, umnožavanje fragmenata određenih genetičkih lokusa iz izdvojenih molekula DNK, elektroforetsko razdvajanje umnoženih DNK fragmenata, detekciju razdvojenih fragmenata, utvrđivanje prisutnih varijanti alela na DNK fragmentu ili biološkom tragu (Simonović, 2002). Članom 117. Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske se precizira da će analizu DNK obavljati "institucija koja posjeduje potrebnu stručnost, u smislu osoblja i opreme, da obavlja forenzičku DNK analizu". Na osnovu preporuke o primjeni analize DNK u krivičnom pravnom sistemu Komiteta ministara država članica Savjeta Evrope je određeno da će se zemlje članice zalagati za standardizaciju analize DNK na nacionalnom i na međunarodnom nivou i to kroz međusobnu saradnju, te da će se međunarodna razmjena zaključaka analize DNK vršiti na način da će ona biti moguća samo između država koje prihvataju i ostvaruju uslove određene ovom preporukom, a posebno u skladu sa odgovarajućim međunarodnim pravilima razmjene podataka vezane uz krivične predmete, kao i u skladu sa članom 12 Konvencije o zaštiti podataka. Materijalni uslov za vršenje analize DNK sastoji se u postojanju neophodne potrebe da se takvom analizom odredi identitet ili činjenice da li tragovi materija koji su otkriveni potiču od osumnjičenog, odnosno optuženog ili oštećenog (Primorac i dr., 2009). Formalni uslov za ovo vještačenje se u zakonu posebno ne utvrđuje, pa treba smatrati da u tom pogledu važe opšta pravila koja se inače odnose na formalni uslov za određivanje vještačenja (Jekić i Škulić, 2002). U cilju utvrđivanja identiteta osumnjičenog, odnosno optuženog, sa njegovog tijela se mogu uzeti ćelije radi analize DNK, a podaci dobijeni na ovaj način mogu se koristiti i u drugim krivičnim

postupcima protiv istog lica, zbog čega se nalazi tih analiza pohranjuju na jednom mjestu i vode u posebnom registru pri Ministarstvu bezbjednosti BiH. Ovlaštenje da donese pravilnik o načinu prikupljanja i uzimanja uzoraka biološkog materijala za potrebe analize DNK u krivičnom postupku, o načinu pakovanja prikupljenog biološkog materijala, čuvanja, obrade i pohranjivanja uzoraka i dobijenih rezultata DNK analiza u BiH – ima ministar pravde BiH. Ministar pravde Bosne i Hercegovine je to i učinio donošenjem Pravilnika o načinu prikupljanja i uzimanja uzoraka biološkog materijala za potrebe analize dezoksiribonukleinske kiseline u krivičnom postupku kojim se predviđa da se za DNK analizu u krivičnom postupku prikupljaju se i uzimaju svi dostupni i upotrebljivi uzorci spornog i nespornog biološkog materijala.

3. POSTUPAK DNK ANALIZE

Forenzička DNK analiza iz uzoraka biološkog materijala obavlja se u skladu sa molekularno-biološkim postupcima koji su utvrđeni međunarodnim standardima prihvaćenim u Bosni i Hercegovini, uključujući preporuke Savjeta Evrope i standarde Interpola. Interpol je takođe uspostavio Interpolov DNK protokol (Interpol DNA Gateway), kreiran da bi olakšao uspoređivanje DNK profila između država članica Interpola. Interpol održava bazu podataka DNK profila, a svaka joj država članica (nakon usvajanja povelje kojom se osigurava njena sigurna upotreba) može pristupiti putem Interneta. Baza sadrži više od 69.000 DNK profila koje je pohranilo 45 država članica. Naime DNK analize obavljaju institucije koje u skladu sa članom 177. posjeduju potrebnu stručnost, u smislu osoblja i opreme, da obavljaju forenzičku DNK analizu. Rezultat DNK analiza je DNK profil koji se može numerički predstaviti kao niz parova brojeva, pri čemu svaki par brojeva opisuje oba alela prisutna na određenom genskom lokusu, jedan naslijeđen od majke i drugi naslijeđen od oca (Marjanović i Primorac, 2009). Numerički zapis DNK profila je posebno koristan u forenzičkoj genetici, jer se dva DNK profila lako mogu uporediti. Poređenje DNK profila se vrši na jednostavan način: da bi dva profila bila podudarna, čitav spisak alela prisutnih na svim analiziranim genskim lokusima mora biti potpuno identičan. Ukoliko je potrebno brzo uporediti veoma veliki broj DNK profila, kao što je slučaj u bazama podataka sa DNK profilima osuđenih učinilaca krivičnih djela, savremene kompjuterske tehnologije se mogu lako primijeniti u ovoj oblasti. Dakle, ako dva analizirana traga potiču od istog lica, tada na svim analiziranim genskim lokusima moraju biti prisutne sve iste varijante (Milosavljević i dr., 2011). Analiza DNK, kao sofisticirana metoda i „novi naučni dokaz“ u forenzičkim naukama traži jasna pravila uzimanja, manipulisanja, čuvanja i raspolaganja uzorcima i podacima do kojih se dođe analizom tih uzoraka. Ona je najprecizniji metod identifikacije svakog traga humanog porijekla, pa samim tim i najjači dokaz o identitetu uzorka (Modly, 2001). Ova metoda se sve više koristi prilikom utvrđivanja identiteta nestalih lica u toku sudsko-medicinskog vještačenja, bilo da je riječ o oružanim sukobima ili masovnim smrtnim posljedicama usljed terorističkih napada (Primorac, 2001). Identifikacija lica na osnovu analize molekula DNK predstavlja metodu vještačenja kojom se istražuje sporni biološki materijal tako što se iz ćelije ekstrahuje DNK kako bi se posebnim metodama ispitali određeni dijelovi njenog lanca sa ciljem da se identifikuje genetski materijal pojedinca, koji je individualan i neponovljiv (Primorac i dr., 2009).

DNK profilisanje je proces koji počinje kada se iz biološkog traga ekstrahuju dijelovi genetskog materijala (DNK), kako bi se utvrdio genetski profil ostavioca, koji se

vizuelizuje i prikazuje kao numerička vrijednost, a završava sprovođenjem komparativne analize sa biološkim uzorcima poznatog porijekla (ili drugim biološkim uzorcima nepoznatog porijekla) kako bi se identifikovao ostavilac traga (ili utvrdilo učešće istog lica u izvršenju većeg broja krivičnih djela) (Obradović, 2008). Ova vrsta vještačenja najčešće se naziva metoda utvrđivanja DNK otiska, čime se želi ukazati na njenu preciznost pri izolovanju unikatnih dijelova u okviru DNK lanca i napraviti asocijacija na klasične metode identifikacije po otiscima prstiju. Kao što ne postoje dva lica koja imaju isti otisak prsta, ne postoje ni dva lica koja imaju isti genetski profil. Metoda je apsolutno pouzdana pri eliminaciji nevinih lica i veoma sigurna pri pozitivnoj identifikaciji izvršilaca. Koristeći se DNK analizom nedavno su neke države, poput Španije, pokrenule međunarodni program s ciljem pronalaženja nestale djece. SAD su pokrenule tzv. „DNA innocence project“ s ciljem oslobađanja lica pogrešno optuženih za izvršenje krivičnog djela, koji je u posljednjih desetak godina oslobodio stotinjak lica od kojih su neka bila osuđena na smrtnu kaznu (Marjanović i Primorac, 2009). Međutim, i pored toga što je DNK vještačenje nova i moćna tehnologija, ona ne može da zamijeni druge metode, npr. daktiloskopiju, vještačenje tkanina, tragove oruđa itd. Bez obzira na njenu superiornu diskriminacionu snagu, ona bi kao tehnologija izbora trebalo da bude upotrebljena paralelno sa drugim kriminalističkim metodama.

4. PRIMJENA DNK ANALIZE U KRIMINALISTIČKOJ PRAKSI CENTRA JAVNE BEZBJEDNOSTI BANJA LUKA

U ovom dijelu rada prezentovaćemo studiju slučaja iz kriminalističke prakse Centra javne bezbjednosti Banja Luka, Sektora kriminalističke policije, gdje je na osnovu primjene DNK analize rasvijetljeno krivično djelo "Teško ubistvo" iz člana 249. stav 1. tačka 2. koje je izvršeno dana 30.08.2007. godine u Banja Luci od strane dvoje izvršilaca koji su naknadno osuđeni na pravosnažne kazne zatvora od 16 godina i 6 mjeseci i 15 godina zatvora. U radu će, pored opisa navedenog krivičnog djela, po principu retrospekcije, biti hronološki prikazane sve mjere i radnje koje su preduzete od strane OSL CJB Banja Luka, od saznanja da je izvršeno navedeno krivično djelo do podnošenja izvještaja Okružnom Tužilaštvu Banja Luka, kao i ok glavnog pretresa i izricanje presude.

5. OPIS KRIVIČNOG DJELA

Optuženi i optužena su zajedno i po prethodnom dogovoru, u namjeri da liše života oštećenog iz Banja Luke i da nakon toga njegovo putničko motorno vozilo koje je posjedovao prodaju i na taj način sebi pribave imovinsku korist, dana 30.08.2007. godine u večernjim časovima, došli na parking prostor u Ul. 12 beba u neposrednoj blizini Kliničkog centra u Banja Luci u naselju Paprikovac, nakon čega je optužena, koja je od ranije poznavala oštećenog, sa svog mobilnog telefona poslala SMS poruku oštećenom u 21:28 časova da dođe na navedeno mjesto gdje ga ona čeka, dok je za to vrijeme optuženi repetirao zatvarač puške i ubacio metak u cijev automatske puške AP kalibra 7,62 mm, fabričkog broja 436264 koju je prethodno donio sa sobom i koju je nabavio i držao suprotno odredbama člana 6 i 7 Zakona o oružju i municiji, da bi oštećeni stigavši na navedeno mjesto dovezavši se svojim PMV "BMV 750 LI", metalik sive boje, do ulaza na navedeni parking u 21:57 časova nazvao sa svoga mobilnog telefona optuženu koja mu je rekla da izađe i da joj priđe što je oštećeni i učinio, nakon čega je u trenutku kada im je

oštećeni prilazio optuženi automatsku pušku uperio u oštećenog te je izvršio opaljenje tri metka u pravcu oštećenog koji su pogodili tijelo oštećenog nanijevši mu dvije prostrijelne rane u predjelu grudnog koša i jednu prostrijelnu ranu u predjelu lijeve slabine sa leđne strane tijela, nakon čega je oštećeni pao na zemlju okrenut licem prema podlozi, a optuženi je prišao oštećenom te u istog iz neposredne blizine ispalio još jedan metak u predjelu zadnjeg dijela glave, nanijevši mu na taj način sveobuhvatne teške tjelesne povrede opasne po život od kojih je preminuo na licu mjesta, a zatim su oboje optuženih tijelo oštećenog i automatsku pušku ubacili u gepek PMV "BMW 750 LI", a potom su se udaljili sa lica mjesta navedeim vozilom kojim je upravljao optuženi, te su se dovezli u mjesto Bočac, opština Mrkonjić Grad, na uzvišenje zvano "Dabrac" odakle su optuženi zajedno, tijelo oštećenog bacili niz liticu u pravcu kanjona Vrbasa, a vozilom su se vratili u Banja Luku i nakon toga ga parkirali u Ul. Save Ljuboje u blizini broja 29, sa namjerom da ga odvezu i prodaju NN licu sljedećeg dana, nakon čega je sa vozila optuženi skinuo tablice i iste je odbacio pored puta u Ul. Srpskih dobrovoljaca kod broja 13, a potom je uzeo i prisvojio razne stvari koje su pripadale oštećenom (punjač za telefon, telefon, auto punjač za mobilnim telefonom, torbicu, naočale, slušalice za mobilni telefon, novčanik sa novcem, lična dokumenta i pasoš na ime oštećenog kao i pasoše članova njegove porodice i kartice žiro računa na ime oštećenog) koje je ponio sa sobom, a iste je dana 31.08.2007. godine predao ovlaštenim službenim licima CJB Banja Luka. Da bi se stekla cjelovitija slika o opisanom krivičnom djelu bitno je navesti i to da su optuženi za vrijeme izvršenja krivičnog djela bili u emotivnoj vezi koja je započela tri mjeseca prije, a da je optužena oštećenog upoznala mjesec dana prije izvršenja krivičnog djela na auto trkama u mjestu Zalužani kom prilikom su razmijenili brojeve telefona. Posljednjih mjesec dana, nakon upoznavanja optužene sa oštećenim komunicirali su više puta telefonom, a kako su optuženi planirali zajednički život odvojeno od svojih porodica, a za šta nisu imali materijalnih mogućnosti i novca došli su na ideju da liše života oštećenog i njegovo vozilo prodaju kako bi na taj način došli do novca koji im je bio potreban za zjednički život. Nekoliko dana prije izvršenja optuženi su intenzivno planirali kako da izvrše navedeno krivično djelo, te je u tu svrhu optuženi nabavio i gore opisanu automatsku pušku i raspitao se koma bi mogao i za koji iznos prodati PMV oštećenog.

6. AKTIVNOSTI POLICIJE I DOSTAVLJANJE IZVJEŠTAJA TUŽILAŠTVU

Dana 30.08.2007. godine oko 22.05 časova od strane radnika obezbjeđenja Kliničkog centra Banja Luka Operativnom dežurstvu CJB Banja Luka je prijavljeno da je došlo do upotrebe vatrenog oružja na parking prostoru kod Klinike za nuklearnu medicinu Kliničkog centra Banja Luka u ulici 12 beba. Na lice mjesta je upućena patrola policije Policijske stanice Banja Luka 1 koji su po dolasku na navedenu lokaciju oko 22.10 časova uočili tragove krvi na asfaltnoj površini navedenog parking prostora kao i čahure. Lice mjesta su obezbijedili do dolaska uviđajne ekipe i obavili razgovor sa dvojicom radnika obezbjeđenja Kliničkog centra i tri maloljetne djevojčice koje su se u vrijeme izvršenja krivičnog djela nalazili u neposrednoj blizini. Sva ova lica su izjavila da su nakon što su začuli pucnje, vidjeli njima nepoznatih dvoje lica, koji su u prtljažnik PMV marke "BMW", metalik sive boje, stranih reg.oznaka ubacili tijelo nekog čovjeka i udaljili se istim vozilom velikom brzinom ulicom Jovana Raškovića u pravcu ulice Karađorđeve. O navedenom je obavješten dežurni tužilac Okružnog tužilaštva Banja Luka Siniša Vranješ koji nije izlazio

na lice mjesta, a u 23.10 časova na lice mjesta u ulici 12 beba je stigla ekipa za uviđaj u sastavu krim. inspektor Odsjeka za sprečavanje krvnih delikata i krim. tehničar koji su počeli sa vršenjem uviđaja. Prilikom vršenja uviđaja sa lica mjesta u Ul.12 beba pronađeni i izuzeti pet tragova crvene boje koji asociraju na krv, poklopac baterije mobilnog telefona "Sony Ericsson", dioptrijske naočale, košuljica zrna i dva olovna dijela zrna metka, tri čahure pušcanog metka kalibra 7,62 mm, jedna majica bijele boje sa natpisom "Honda", jedan puščani metak kalibra 7,62 mm. Na raskrsnici ulica J.Raškovića i Karadorđeve pronađena i izuzeta zelena staklena flaša sa natpisom "Bavaria" sa oštećenim vrhom. Pomenuti predmeti poklopac mobilnog telefona i staklena flaša sa natpisom "Bavaria" su u skladu sa kriminalističko-tehničkom praksom izuzeti u papirne vreće i kao takve poslana na DNK analizu. Dana 31.08.2007. godine oko 12.25 časova radnici PS Banja Luka 2 su na parking prostoru u Ul. Save Ljuboje ispred broja 29 pronašli PMV marke "BMW 750 LI", metalik sive boje bez reg. oznaka i na osnovu broja šasije utvrdili da se radi o PMV vlasništvo oštećenog. Na lice mjesta u 13.30 časova izašla uviđajna ekipa ovog CJB, te na licu mjesta izvršila uviđaj tokom kojeg su sa pomenutog vozila uzeti brisovi ručica volana, kvaka i mjenjača a koji su poslani na dalje DNK vještačenje. Tom prilikom u prtljažniku vozila je pronađena automatska puška M70 B1 bez okvira za municiju, fabričkog broja 436264, kao i tragovi zemlje, tkiva i tragovi crvene boje koji asociraju na krv, u unutrašnjosti vozila ispod štitnika za sunce na mjestu vozača pronađeni dokumenti na ime oštećenog, na papučici gasa pronađena dlaka svijetle boje dužine 3 cm, a na podu ispred vozačevog sjedišta svijetla dlaka dužine 29 cm kao i tragovi crvene boje koji asociraju na krv. Dana 31.08.2007. godine uviđajna ekipa CJB Banja Luka u sastavu krim. inspektor Odsjeka za sprečavanje krvnih delikata i tri krim. tehničara su počeli sa vršenjem uviđaja na mjestu pronalaska beživotnog tijela oštećenog na teritoriji opštine Mrkonjć Grad, u mjestu Dabrac na lijevoj obali rijeke Vrbas. Zbog loših vremenskih uslova i nepristupačnog terena vršenje uviđaja je prekinuto istog dana u 22.00 časova. Uviđaj nastavljen dana 01.09.2007. godine u 08.45 časova uz angažovanje alpinističkog tima Jedinice specijalne policije MUP RS kom prilikom je iz kanjona izvučeno beživotno tijelo oštećenog i preveženo u prostorije Novog groblja Banja Luka gdje je izvršena obdukcija tijela od strane specijaliste sudske medicine Željka Karana, te izuzeta odjeća oštećenog, mikrotragovi ispod naoktiju, nesporne dlake i otisci papilarnih linija oštećenog. Specijalista sudske medicine se izjasnio da se radi o nasilnoj smrti koja je nastupila usljed dejstva četiri projektila vatrenog oružja. Sa uviđajem završeno istog dana u 11.10 časova. Pomenuti tragovi koji su izuzeti prilikom vršenja uviđaja na licu mjesta izvršenja krivičnog djela i prilikom uviđaja na vozilu oštećenog su na osnovu naredbe tužioca poslani u Institut za genetički inženjering i biotehnologiju Sarajevo gdje je po vještaku Dr Damiru Marjanoviću izvršena DNK analiza spornih tragova kojom prilikom je sa staklene flaše "Bavarija" izolovan pun DNK profil nepoznatog muškarca, a iz dlake pun profil nepoznate ženske osobe. Uporedo sa vršenjem DNK vještačenja u Sarajevu, operativni radnici Odsjeka za krvne delikte su na osnovu listinga baznih stanica sa lica mjesta, došli do dva pretplatnička broja koja su bila aktivna u vrijeme izvešenja krivičnog djela. Nakon dobijanja ovih informacija lišena je slobode osumnjičena (kasnije i optužena) od strane radnika SKP CJB Banja Luka, koja je prilikom prvog saslušanja negirala bilo kakvu povezanost sa oštećenim i izvešenjem krivičnog djela. Od iste je na osnovu naredbe tužioca uzet nesporni uzorak bukalnog brisa koji je uz naredbu poslan u Sarajevo u Institut za genetički inženjering i biotehnologiju na DNK vještačenje i komparaciju sa spornim DNK a koji je prethodno izolovan. Takođe od strane radnika Odsjeka za krvne delikte je lišen slobode njen partner

od kojega je takođe izuzet bris bukalne sluznice koje je poslan u Sarajevo na dalje DNK vještačenje i komparaciju. Važno je napomenuti da je i osumnjičeni negirao bilo kakvu povezanost sa izvršenjem predmetnog krivičnog djela. Nakon izvršene DNK analize nespornih uzoraka koji su uzeti od osumnjičenih i komparacijom sa spornim DNK profilima, neposporno je utvrđena potpuna podudarnost. Dana 01.09.2007. godine je Okružnom tužilaštvu Banja Luka dostavljen izvještaj pod brojem KU-1842/07 protiv osumnjičenih za krivično djelo "Teško ubistvo" iz člana 149. stav 2, KZ RS, a osumnjičeni i osumnjičena su sprovedeni u prostorije Tužilaštva. Nakon što je osumnjičenima određen jednomjesečni pritvor dana 01.09.2007. godine koji je produžavan, Okružno tužilaštvo Banja Luka je dana 26.11.2007. godine podiglo optužnicu protiv osumnjičenih pod brojem Kt-991/07 kojom je osumnjičenog optužilo za krivično djelo "Teško ubistvo" iz člana 149. stav 1. tačka 2. KZ RS (Sl.glasnik RS br.49/03) počinjeno u sticaju sa krivičnim djelom "Nedozvoljena proizvodnja i promet oružja ili eksplozivnih materija" iz člana 399. stav 1. KZ RS, a osumnjičenu za krivično djelo "Teško ubistvo" iz člana 149. stav 1. tačka 2. KZ RS koje su počinili kao saizvršiooci u smislu člana 23. KZ RS.

7. GLAVNI PRETRES I IZRICANJE PRESUDE

Na glavnom pretresu održanom dana 22.01.2008. godine, nakon čitanja optužnice u uvodnoj riječi Okružni tužilac Siniša Vranješ istakao je da će tužilaštvo izvođenjem dokaza dokazati da su oboje optuženih izvršili krivična djela koja im se stavljaju na teret na način i pod okolnostima kako je pobliže opisano u izreci optužnice. Branilac optuženog i optužene je u uvodnoj riječi istakao da je nakon pregleda svih prikupljenih dokaza tokom istrage i u dogovoru sa optuženima odlučeno da isti u cjelosti priznaju izvršenje oba krivična djela. Nakon što je vijeće saslušalo priznanje optuženih od Okružnog tužioca je zatraženo da iznese dokaze koji potkrepljuju optužnicu i priznanje optuženog pa je tužilac redom pročitao i dostavio vijeću ovjerene kopije svih prethodno navedenih dokaza prikupljenih u istrazi, na šta optuženi i njihovi branioci nisu imali primjedbi niti prigovora. Pretresno vijeće je na temelju člana 237. ZKP-a prihvatilo izjavu o priznanju krivice optuženih te utvrdilo da ima sasvim dovoljno dokaza o njegovoj krivici i da isti u potpunosti potvrđuju njegova priznanja te da izvedeni dokazi nisu ničim u suprotnosti, a uz saglasnost stranaka i branioca, odmah je održan u nastavku zasjedanja glavni pretres za izricanje krivičnopravne sankcije. Pretresno vijeće je optuženom za krivično djelo "Teško ubistvo" izreklo kaznu zatvora od 16 godina, a za krivično djelo "Nedozvoljena proizvodnja i promet oružja ili eksplozivnih materija" 1 godinu zatvora. Primjenom odredbi o odmjeravanju kazni u sticaju i izricanju jedinstvene kazne Sud mu je odmjerio kaznu zatvora u trajanju od 16 godina i 6 mjeseci, dok je optuženoj izrekao kaznu zatvora u trajanju od 15 godina. Veoma je važno napomenuti da je DNK vještačenje bio krunski dokaz, te u slučaju da isto nije bilo sprovedeno shodno pravilima kriminalističke struke, istraga kao i cjelokupan ishod suđenja bi bio neizvjesan.

8. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

U našoj kriminalističkoj praksi DNK analiza se vrlo uspješno i efikasno primjenjuje (uz zakonsku regulativu) oko desetak godina. Imajući u vidu prilično veliki broj izvršenih teških nasilnih krivičnih djela posljednjih godina u našoj zemlji potrebno je vršiti stalnu edukaciju kriminalističkih tehničara i policijskih službenika o pravilnoj upotrebi DNK analize. Kroz navedene edukacije policijski službenici bi se edukovali o načinu uzimanja i čuvanja DNK materijala sa lica mjesta, uzimanja DNK uzorka bukalnog brisa od osumnjičenog lica, ko daje naredbu za uzimanje, laboratorije u kojima će se vršiti DNK vještačenje, upotreba baza DNK profila itd. Međutim stručna javnost ne bi smjela da izgubi iz vida domene, granice i ograničenja ovih metoda. Opasnosti od kontaminacije biološkog materijala kao i dokazivanje relevantnosti između traga i krivičnog djela predstavlja ozbiljne izazove koje organi unutrašnjih poslova, tužilaštvo, sud i naučna javnost moraju da imaju na umu. Od njih se očekuje da svako u svom domenu bude maksimalno svjestan vrijednosti ali i mogućnosti grešaka u radu sa DNK dokazima i da pruži doprinos njihovom predupređenju. Samo ozbiljnim pristupanjem u radu sa DNK dokazima može se povećala efikasnost državnih organa u borbi protiv kriminaliteta kao društveno štetne i negativne pojave, kako u represivnom tako i u preventivnom smislu. Kriminalističke metode identifikacije na osnovu utvrđivanja DNK profila pružaju izvanredne mogućnosti u otkrivanju i dokazivanju krivičnih djela što smo vidjeli i na primjeru kriminalističke prakse Centra javne bezbjednosti Banja Luka, te njihovim uvođenjem u sudsku praksu otvoreno je novo poglavlje savremene kriminalistike.

LITERATURA:

1. Jekić, Z., Škulić M., 2002. Zakonik o krivičnom postupku sa predgovorom, objašnjenjima i registrom pojmova. Beograd: Dosije.
2. Marjanović, D., Primorac, D., 2009. Molekularna forenzična genetika: Sarajevo.
3. Milosavljević, M., Milosavljević, D., Milosavljević, S., 2011. Forenzičko–kriminalistički aspekti identifikacije (tragova) kostura (leševa) u segmentu forenzičke bioantropologije: Banja Luka: Godišnjak fakulteta pravnih nauka.
4. Modly, D., 2001. Prikupljanje bioloških neutralnih komparativnih uzoraka humanog porijekla za potrebe vještačenja: Sarajevo.
5. Obradović, D., 2008. DNK vještačenje sa posebnim osvrtom na njegovu primjenu kod krivičnih djela protiv bezbjednosti javnog saobraćaja: Beograd.
6. Pravilnik o načinu prikupljanja i uzimanja uzoraka biološkog materijala za potrebe analize dezoksiribonukleinske kiseline u krivičnom postupku, Službeni glasnik BiH, broj 35. od 14 maja 2007. godine;
7. Preporuka Savjeta Evrope o primjeni analize DNK u krivičnom pravnom sistemu broj 92, prihvaćena na 470. sjednici od 10. februara 1992. godine;
8. Primorac, D., 2001. Primjena analize DNA u sudskoj medicini i pravosuđu: Zagreb.
9. Primorac, D., Butorac, S., Adamović, M., 2009. Analiza DNA u sudskoj medicini i njena primjena u hrvatskom krivičnom pravnom sistemu: Zagreb.
10. Simonović, B., 2002. Identifikacija lica na osnovu utvrđivanja DNK profila 2. deo. Beograd: Bezbednost broj 4.
11. Zakon o krivičnom postupku Republike Srpske, Službeni glasnik Republike Srpske, broj 01/724/12 od dana 17.05.2012. godine;